

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 20 november 2008 *

I mål C-1/07,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Landgericht Siegen (Tyskland) genom beslut av den 29 november 2006, som inkom till domstolen den 3 januari 2007, i brottmålet mot

Frank Weber,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Rosas (referent) samt domarna J. Klučka, U. Löhmus, P. Lindh och A. Arabadjiev,

generaladvokat: Y. Bot,
justitiesekreterare: R. Grass,

* Rättegångsspråk: tyska.

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Frank Weber, genom W. Säftel, Rechtsanwalt,
- Italiens regering, genom I. M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av S. Fiorentino, avvocato dello Stato,
- Portugals regering, genom L. Inez Fernandes, i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom G. Braun och N. Yerrell, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 17 juli 2008 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- ¹ Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets direktiv 91/439/EEG av den 29 juli 1991 om körkort (EGT L 237, s. 1; svensk specialutgåva, område 7, volym 4, s. 22), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003 av den 29 september 2003 (EUT L 284, s. 1) (nedan kallat direktiv 91/439).

- 2 Begäran har framställts i ett brottmål mot Frank Weber, sedan denne åtalats för att den 6 januari 2006 ha framfört motorfordon inom tyskt territorium trots att han saknat erforderligt körkort.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

- 3 Första skälet i direktiv 91/439 har följande lydelse:

”För genomförandet av den gemensamma transportpolitiken, för att bidra till att förbättra trafiksäkerheten och för att öka rörligheten för personer som bosätter sig i en annan medlemsstat än den där de har godkänts i ett förarprov bör det finnas ett nationellt körkort enligt en gemenskapsmall som erkänns ömsesidigt av medlemsstaterna utan att behöva bytas ut.”

- 4 I fjärde skälet i direktiv 91/439 anges följande:

”Av trafiksäkerhetsskäl bör minimikrav fastställas för utfärdande av körkort.”

5 Följande anges i sista skälet i direktiv 91/439:

”Av skäl som har samband med trafiksäkerheten och vägtrafiken bör det dessutom finnas möjlighet för medlemsstaterna att, för körkortsinnehavare som har sin permanenta bosättningsort inom deras territorium, tillämpa sina nationella bestämmelser om indragning, tillfälligt återkallande och ogiltigförklarande av körkort.”

6 I artikel 1.2 i direktiv 91/439 föreskrivs följande:

”Körkort som är utfärdade av medlemsstaterna skall erkännas ömsesidigt.”

7 Enligt artikel 7.1 a och b i direktiv 91/439 får körkort endast utfärdas till

a) sökande som har godkänts i ett körprov och ett kunskapsprov samt uppfyller de medicinska krav som fastställs i bilaga 2 och 3,

b) sökande med permanent bosättningsort inom den medlemsstat som utfärdar körkortet eller som kan intyga att de har studerat där i minst sex månader.”

8 Artikel 7.5 i direktiv 91/439 har följande lydelse:

”Det är inte tillåtet att inneha körkort i mer än en medlemsstat.”

9 I artikel 8.2 och 8.4 första stycket i direktiv 91/439 och föreskrivs följande:

”2. Om inte annat följer av tillämpningen av territorialprincipen i straffrätt och ordningsbestämmelser får den medlemsstat där innehavaren av ett körkort som har utfärdats av en annan medlemsstat har sin permanenta bosättningsort tillämpa sina nationella bestämmelser om begränsning, återkallande, indragning och annullering i fråga om körkort och, om det behövs, byta ut körkortet i detta syfte.

...

4. En medlemsstat får vägra att erkänna giltigheten av ett körkort som har utfärdats av en annan medlemsstat om innehavaren inom den förstnämnda medlemsstatens territorium är föremål för någon av de åtgärder som anges i punkt 2.”

Den nationella lagstiftningen

- ¹⁰ I. 3 § punkterna 1 och 2 i den lydelse av den tyska vägtrafiklagen (Straßenverkehrsgesetz) som är tillämplig i målet vid den nationella domstolen, (BGBl. 2006 I, s. 1958) (nedan kallad StVG) föreskrivs följande:

"1 Om någon visar sig vara olämplig eller oförmögen att framföra motorfordon ska körkortsmyndigheten dra in dennes förarbehörighet. Rör det sig om ett utländskt körkort innebär en indragning av förarbehörigheten – även om detta sker med stöd av andra bestämmelser – att innehavaren förlorar rätten att använda förarbehörigheten i Tyskland. 2 § punkterna 7 och 8 gäller i motsvarande mån.

2. Förarbehörigheten upphör när körkortet dras in. I fråga om utländska körkort medför indragningen att rätten att framföra motorfordon upphör inom landet. ... "

- ¹¹ I 21 § punkt 1 StVG föreskrivs följande:

"1 Till fängelse i högst ett år eller böter döms den som

1. framför motorfordon trots att han saknar erforderligt körkort eller trots att han förbjudits att framföra motorfordon i enlighet med 44 § i strafflagen eller 25 § i denna lag."

- 12 I 28 § punkterna 1, 4 och 5 i förordningen om personers tillträde till vägtrafik (körkortsförordning) (Verordnung über die Zulassung von Personen zum Strassenverkehr (Fahrerlaubnis-Verordnung)) av den 18 augusti 1998 (BGBl. 1998 I, s. 2214) (nedan kallad FeV), i dess lydelse enligt förordning av den 14 juni 2006 (BGBl. 2006 I, p. 1329), föreskrivs följande:

”1) Innehavare av ett giltigt körkort som är utfärdat inom [Europeiska unionen] eller [Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (nedan kallat EES)], som har sin permanenta bosättningsort i den mening som avses i 7 § punkterna 1 eller 2 i Tyskland, får – med förbehåll för den begränsning som föreskrivs i punkterna 2–4 – framföra motordrivna fordon i detta land i enlighet med den behörighet som följer av nämnda körkort. De villkor som är förknippade med ett utländskt körkort ska även iaktas i Tyskland. Bestämmelserna i förevarande förordning ska tillämpas på dessa körkort om inte annat föreskrivs.

...

4) Behörigheten enligt punkt 1 gäller inte för innehavare av ett körkort som utfärdats inom [unionen] eller EES

...

3. om, i Tyskland, domstol har beslutat att körkortet tillfälligt eller slutgiltigt ska dras in eller en förvaltningsmyndighet har fattat ett omedelbart verkställbart eller slutgiltigt beslut om indragning, om utfärdande av körkort har nekats genom ett lagakraftvunnet beslut eller om körkortet inte har dragits in endast på grund av att innehavaren under tiden har förklarat sig avstå från körkortet, ...

...

5) Rätt att i Tyskland använda körkort som har utfärdats inom [unionen] eller EES enligt ett av de i punkt 4.3 och 4.4 angivna besluten ska beviljas efter ansökan när grunderna för indragningen eller spärrtiden inte längre föreligger.”

13 46 § punkt 1 FeV har följande lydelse:

”Om en körkortsinnehavare är olämplig eller oförmögen att framföra motorfordon ska körkortsmyndigheten dra in körkortet. Detta gäller bland annat vid sjukdom eller andra hinder i den mening som avses i bilagorna 4, 5 och 6 och vid allvarliga eller upprepade förseelser mot trafiklagstiftningen eller strafflagen som innebär att körkortsinnehavaren saknar förutsättningar att framföra ett fordon.”

14 I 46 § punkt 5 FeV anges följande:

”Förarbehörigheten upphör när körkortet dras in. I fråga om utländska körkort medför indragningen att rätten att framföra motorfordon upphör inom landet.”

Twisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 15 Den 18 september 2004 konstaterades att Frank Weber, som är tysk medborgare och bosatt i Tyskland, framförde ett motorfordon under inflytande av rusgivande ämnen (cannabis och amfetamin). Genom ett administrativt beslut som fattades av Kreis Siegen-Wittgenstein den 17 november 2004, bestraffades han för denna överträdelse med böter och återkallelse av sitt tyska körkort under en månad. Beslutet vann laga kraft den 4 december 2004.
- 16 Den 18 november 2004 utfärdade de kommunala myndigheterna i Karlovy Vary (Republiken Tjeckien) ett körkort till Frank Weber för förarbehörigheterna A1, A, B och AM. Detta körkort hade en giltighetstid på tio år. Körkortet innehöll uppgift om vilken dag förarprovet hade genomgåts, i förevarande fall den 16 november 2004.
- 17 Den 7 januari 2005 upplystes Frank Weber genom skrivelse från Ordnungsamt i Kreis Siegen-Wittgenstein om att hans förutsättningar att framföra motorfordon var föremål för kontroll med anledning av den överträdelse som hade konstaterats den 18 september 2004. I februari 2005 överlämnade Frank Weber sitt tyska körkort till förvaltningsmyndigheterna.
- 18 Genom beslut av den 17 mars 2005 som vann laga kraft den 6 april 2005 drog Ordnungsamt i Kreis Siegen-Wittgenstein med stöd av 3 § punkt 1 StVG och 46 § punkt 1 FeV in Frank Webers tyska körkort. Indragningen innebar att Frank Webers behörighet att framföra motorfordon i Tyskland upphörde i enlighet med 3 § punkt 2 StVG och 46 § punkt 5 andra meningen FeV.

- 19 Genom dom som avkunnades av Amtsgericht Siegen den 22 augusti 2006 dömdes Frank Weber med stöd av 21 § StVG för olovlig körning som hade konstaterats vid en poliskontroll den 6 januari 2006.
- 20 Frank Weber överklagade denna dom till Landgericht Siegen och yrkade att han skulle frikännas från ansvar, eftersom han var innehavare av ett tjeckiskt körkort och därför hade rätt att fortsätta att framföra motorfordon i enlighet med den princip om ömsesidigt erkännande av körkort som utfärdats i medlemsstaterna, vilken anges i artikel 1.2 i direktiv 91/439.
- 21 Under dessa omständigheter beslutade Landgericht Siegen att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Ska artikel 1.2 jämförd med artikel 8.2 och 8.4 i direktiv [91/439] tolkas så, att den utgör hinder för en medlemsstat att inom sitt territorium vägra erkänna den behörighet som följer av ett körkort som utfärdats i en annan medlemsstat, och därmed dess giltighet, på grund av att innehavaren av detta körkort har fått sitt körkort indraget i den förstnämnda medlemsstaten efter det att ett så kallat ’andra’ körkort utfärdats i en annan medlemsstat, när indragningen skett med anledning av en händelse/felaktigt beteende som hade inträffat innan körkortet utfärdades av den andra medlemsstaten?”

Tolkningsfrågan

- 22 Den nationella domstolen har ställt frågan för att få klarhet i huruvida artiklarna 1.2, 8.2 och 8.4 i direktiv 91/439 ska tolkas så, att de utgör hinder för en medlemsstat att inom sitt territorium vägra medge rätt att framföra motorfordon i enlighet med ett körkort som utfärdats i en annan medlemsstat och därmed vägra att erkänna giltigheten av detta körkort, när körkortsinnehavarens behörighet att framföra motorfordon dragits in i den förstnämnda medlemsstaten efter det att det ovannämnda körkortet utfärdades, men på grund av en överträdelse som konstaterades före den tidpunkten.
- 23 Frank Weber har, med hänvisning till domstolens rättspraxis (beslut av den 6 april 2006 i mål C-227/05, Halbritter, och av den 28 september 2006 i mål C-340/05, Kremer), i huvudsak gjort gällande att en medlemsstat i förevarande fall kan vägra att erkänna ett körkort som utfärdats av en annan medlemsstat endast på grund av agerande som inträffat efter det att detta körkort utfärdades.
- 24 Den italienska regeringen och kommissionen anser däremot att en medlemsstat, under sådana förhållanden som dem som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, har rätt att vägra att erkänna giltigheten av ett körkort som utfärdats av en annan medlemsstat även när detta motiveras av agerande som inträffat före det att detta körkort utfärdades.
- 25 Den portugisiska regeringen anser att artikel 8.2 och 8.4 i direktiv 91/439 just syftar till att förhindra de risker som följer av beteendet hos personer som, medan deras körkort är tillfälligt återkallade i en medlemsstat, beger sig till en annan medlemsstat för att få ett andra körkort, trots att deras förutsättningar att framföra ett fordon är föremål för en kontroll som kan leda till att behörigheten att framföra motorfordon dras in.

- 26 Domstolen erinrar först och främst om att den allmänna principen om ömsesidigt erkännande av körkort som är utfärdade av medlemsstaterna, vilken föreskrivs i artikel 1.2 i direktiv 91/439, har införts särskilt för att öka rörligheten för personer som bosätter sig i en annan medlemsstat än den där de har godkänts i ett förarprov (se bland annat dom av den 29 april 2004 i mål C-476/01, Kapper, REG 2004, s. I-5205, punkt 71, av den 26 juni 2008 i de förenade målen C-329/06 och C-343/06, Wiedemann och Funk, REG 2008, s. I-4635, punkt 49, och i de förenade målen C-334/06–C-336/06, Zerche m. fl., REG 2008, s. I-4691, punkt 46).
- 27 Enligt fast rättspraxis föreskrivs i artikel 1.2 i direktiv 91/439 ett formlöst ömsesidigt erkännande av körkort som utfärdats av medlemsstaterna. I denna bestämmelse åläggs medlemsstaterna en klar och precis skyldighet, som innebär att medlemsstaterna inte har något utrymme att efter eget skön bedöma vilka åtgärder som ska vidtas för att iaktta denna (se, för ett motsvarande synsätt, dom av den 29 oktober 1998 i mål C-230/97, Awoyemi, REG 1998, s. I-6781, punkterna 41 och 42, domen i det ovannämnda målet Kapper, punkt 45, domen i de ovannämnda förenade målen Wiedemann och Funk, punkt 50, samt domen i de ovannämnda förenade målen Zerche m.fl., punkt 47).
- 28 Enligt artikel 8.2 och 8.4 i direktiv 91/439 har medlemsstaterna emellertid möjlighet att under vissa förutsättningar och av bland annat trafiksäkerhetsskäl tillämpa sina nationella bestämmelser om begränsning, återkallande, indragning och annullering i fråga om körkort på körkortsinnehavare som har sin permanenta bosättningsort inom deras territorier och att vägra att erkänna giltigheten av ett körkort som har utfärdats av en annan medlemsstat om innehavaren är föremål för någon av dessa åtgärder inom den förstnämnda medlemsstatens territorium.
- 29 Domstolen har härvid vid upprepade tillfällen erinrat om att artikel 8.4 första stycket i direktiv 91/439 utgör ett undantag från den allmänna principen om ömsesidigt erkännande av körkort och att denna bestämmelse därför ska tolkas strikt (se bland annat domen i de ovannämnda förenade målen Wiedemann och Funk, punkt 60, samt domen i de ovannämnda förenade målen Zerche m.fl., punkt 57).

30 Det framgår av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat att Frank Webers tyska körkort den dag då han erhöll sitt tjeckiska körkort, det vill säga den 18 november 2004, var tillfälligt återkallat för en period av en månad, enligt beslut av den 17 november 2004 som vann laga kraft den 4 december 2004. Den 17 mars 2005, efter det att hans tjeckiska körkort lämnades ut drogs hans behörighet att framföra motorfordon in. Det är vidare utrett att de omständigheter som låg till grund för såväl den tillfälliga återkallelsen som indragningen av Frank Webers behörighet att framföra motorfordon konstaterades den 18 september 2004, det vill säga före det att det ovannämnda tjeckiska körkortet utfärdades.

31 Direktiv 91/439 kan inte anses innebära skyldighet att erkänna giltigheten av ett körkort som utfärdats under sådana förhållanden.

32 Domstolen har visserligen haft tillfälle att slå fast att en medlemsstat kan använda sig av möjligheten enligt artikel 8.2 i direktiv 91/439 att tillämpa sina nationella bestämmelser om indragning av behörighet att framföra motorfordon på innehavare av ett körkort som har utfärdats av en annan medlemsstat endast med anledning av den ovannämnda körkortsinnehavarens agerande efter det att detta körkort har lämnats ut (se domen i de ovannämnda förenade målen Wiedemann och Funk, punkt 59, domen i de ovannämnda förenade målen Zerche m.fl., punkt 56, och besluten i de ovannämnda målen Halbritter, punkt 38, och Kremer, punkt 35).

33 När körkortet i det ovannämnda målet Kremer drogs in bestämdes inte någon spärrtid. I övriga i föregående punkt nämnda mål löpte i samtliga fall den tillfälliga spärrtid som bestämts ut före det att körkortet utfärdades.

34 Mot bakgrund av ovan angivna skäl fann domstolen att en medlemsstat kan använda sig av möjligheten enligt artikel 8.2 i direktiv 91/439 endast med anledning av den berördes agerande efter det att det körkort som utfärdats av en annan medlemsstat har lämnats ut. Den medlemsstat där den berörda personen har sin permanenta bostätssort kan nämligen inte med stöd av denna bestämmelse vägra att erkänna ett körkort som utfärdats av en annan medlemsstat endast på grund av att innehavaren av detta körkort tidigare haft ett körkort som återkallats i den förstnämnda medlemsstaten (domen i de ovannämnda förenade målen Wiedemann och Funk, punkt 66, samt domen i de ovannämnda förenade målen Zerche m.fl., punkt 63).

35 Helt andra omständigheter föreligger i målet vid den nationella domstolen. För det första hade de behöriga tyska myndigheterna tillfälligt återkallat Frank Webers tyska körkort när han erhöll sitt tjeckiska körkort. Vidare drogs, efter det att hans tjeckiska körkort hade utfärdats, hans behörighet att framföra motorfordon in med anledning av samma gärningar som hade lett till att körkortet återkallats tillfälligt.

36 Under sådana förhållanden måste de behöriga myndigheterna och domstolarna i en medlemsstat tillerkännas en absolut och slutgiltig rätt att, med stöd av bestämmelserna i direktiv 91/439 och i synnerhet i artikel 8.4 i detsamma, vägra att erkänna giltigheten av ett körkort som lämnats ut i en annan medlemsstat till en person vars körkort är tillfälligt återkallat i den förstnämnda medlemsstaten, när behörigheten att framföra motorfordon dras in efter det att körkortet har återkallats tillfälligt och detta sker med anledning av samma gärningar (se, för ett motsvarande synsätt, beslut av den 3 juli 2008 i mål C-225/07, Möginger, punkt 41). Den omständigheten att beslutet att dra in behörigheten att framföra motorfordon fattades efter det att det nya körkortet utfärdades saknar härvid betydelse, eftersom skälen för denna åtgärd förelåg vid samma tidpunkt (se, *e contrario*, domen i det ovannämnda målet Kapper, punkt 74).

37 En annan tolkning skulle innebära att medlemsstaternas möjlighet, enligt artikel 8.4 första stycket i direktiv 91/439, att vägra erkänna giltigheten av ett körkort som har

lämnats ut i en annan medlemsstat till en person vars behörighet att framföra motorfordon har dragits in i den förstnämnda medlemsstaten skulle förlora sin mening.

38 Såsom generaladvokaten har anfört i punkt 42 i sitt förslag till avgörande, är den medlemsstat inom vars territorium en överträdelse har begåtts ensam behörig att vidta sanktionsåtgärder med anledning av denna överträdelse genom att i förekommande fall dra in körkortet eller behörigheten att framföra motorfordon och att eventuellt bestämma en spärrtid.

39 Om en medlemsstat förpliktades att erkänna giltigheten av ett körkort som en annan medlemsstat utfärdade, med motiveringen att innehavaren av detta körkort inte hade begått någon överträdelse inom den förstnämnda medlemsstatens territorium efter det att körkortet utfärdades, trots att denne körkortsinnehavares behörighet att framföra motorfordon vid aktuell tid var indragen på grund av gärningar som begåtts innan det andra körkortet utfärdades, skulle detta emellertid innebära att de som gör sig skyldiga till gärningar som kan ge andledning till indragning gavs incitament att snarast möjligt bege sig till en annan medlemsstat för att undgå de administrativa eller straffrättsliga konsekvenserna av överträdelserna. Därmed skulle slutligen det förtroende raderas som ligger till grund för systemet med ömsesidigt erkännande av körkort.

40 Såsom kommissionen har betonat i sitt skriftliga yttrande skulle det vara till men för andemeningen i direktiv 91/439 och lydelsen i artikel 7.5 i detta direktiv, enligt vilken det inte är tillåtet att inneha körkort i mer än en medlemsstat, om giltigheten av det körkort som de tjeckiska myndigheterna utfärdade till Frank Weber, trots att denne vid den tidpunkt då detta körkort utfärdades fortfarande var innehavare av ett tyskt körkort, skulle erkännas under sådana förhållanden som dem som är i fråga i målet vid den nationella domstolen.

41 Frågan som ställts ska alltså besvaras så, att artiklarna 1.2, 8.2 och 8.4 i direktiv 91/439 ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en medlemsstat att inom sitt territorium vägra erkänna den behörighet att framföra motorfordon som följer av ett körkort som har utfärdats i en annan medlemsstat till en person vars behörighet att framföra motorfordon dragits in i den förstnämnda medlemsstaten, trots att beslutet om indragning fattades efter det att det ovannämnda körkortet utfärdades, när det

sistnämnda körkortet lämnades ut under den tid då det körkort som utfärdades i den förstnämnda medlemsstaten varit återkallat och både denna återkallelse och indragningen varit motiverade av skäl som förelåg vid den tidpunkt då det andra körkortet utfärdades.

Rättegångskostnader

42

Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artiklarna 1.2, 8.2 och 8.4 i rådets direktiv 91/439/EEG av den 29 juli 1991 om körkort, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003 av den 29 september 2003, ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en medlemsstat att inom sitt territorium vägra erkänna den behörighet att framföra motorfordon som följer av ett körkort som har utfärdats i en annan medlemsstat till en person vars behörighet att framföra motorfordon dragits in i den förstnämnda medlemsstaten, trots att beslutet om indragning fattades efter det att det ovannämnda körkortet utfärdades, när det sistnämnda körkortet lämnades ut under den tid då det körkort som utfärdades i den förstnämnda medlemsstaten varit återkallat och både denna återkallelse och indragningen varit motiverade av skäl som förelåg vid den tidpunkt då det andra körkortet utfärdades.

Underskrifter